

KADINLARIN YÜZDE 7'Sİ 'CAM TAVAN' DELEBİLDİ

BIST şirketlerinin kadın yönetici karnesi zayıf çıktı. 404 BIST şirketinin 168'inin yönetim kurulunda kadın üye bulunmuyor. 2016 yılında borsa şirketlerinde 399 kadın üye varken, 2017'de bu sayı 386'ya geriledi. Ayfer Yıldız

TÜRKİYE'DE HALKA AÇIK ŞİRKETLERDEKİ kadın yönetim kurulu üye oranı 2012 yılından bu yana ilk kez 2017'de düşüş göstererek yüzde 13,9'a geriledi. 2012 yılında yüzde 11,5 seviyesinde olan bu oran her yıl artarak 2016 yılında yüzde 14,2'ye kadar çıkmıştı. Sabancı Üniversitesi, Kurumsal Yönetim Forumu 2012 yılından bu yana yönetim kurulları ile ilgili verileri raporluyor. Amaç, profesyonel iş hayatındaki kadınların "cam tavan" etkisini kırabilme olasılıklarını takip etmek. "Yönetim Kurullarında Kadın 2017 Raporu" sonuçlarına göre, BIST'te yer alan 404 şirketin 168'inin yönetim kurullarında kadın üye bulunmuyor. 2017'de BIST yönetim kurullarına 386 kadın üye seçildi. Bu rakam tüm yönetim kurulu üyelerinin yüzde 13,9'una denk geliyor. 2016 yılında bu oran yüzde 14,2'ydi. Kontrol eden ailelerle ilişkili olmayan kadın sayısı ise sadece 201'de kaldı. Yani, cam tavanı delebilen kadın oranı yüzde 7 seviyesinde bulunuyor. Rapora göre, yönetim kurulu üyesi olan 386 kadın üyeden sadece 70'i (yüzde 19'u) icracı üye. Bu durum, tüm dünyada olduğu gibi cinsiyet eşitliğinin icracı rollerde daha yavaş ilerlediği küresel resim ile uyumlu bulunuyor. Raporda, yatırım ortaklıkları hariç sadece üç şirketin yönetim kurulunda kadın

CEO yer alması dikkat çekiyor. Bu şirketler Türk Tuborg, Tat Gıda ve Vakko Tekstil.

BIST 100 endeksinde yer alan şirketlerin yönetim kurullarının ise daha kemikleşmiş olduğu görülüyor. 2016 yılında yüzde 11,7 olan yönetim kurulu üye oranı 2017'de yüzde 13,1 ile tüm BIST şirketleri için yüzde 13,9 olan ortalama değer altına kaldı. Kurumsal Yönetim Endeksi'ni oluşturan şirketlerin yönetim kurullarında yer alan kadın direktör oranı yüzde 12,8 iken, Finansal Endeks'te yüzde 15, Sürdürülebilirlik Endeksi'ni oluşturan şirketlerde ise yüzde 12,6 olduğu görülüyor. Bu da sürdürülebilirliği daha ciddiye alan şirketler için bile cinsiyete dayalı önyargıları aşmanın zor olduğu anlamına geliyor.

Bu arada Sabancı Üniversitesi, Kurumsal Yönetim Forumu, 2012 yılında İngiltere'de başlatılan kampanya ile FTSE 100 endeksinde yer alan şirketlerin yönetim kurullarında kadın üye oranını yüzde 30'a çıkarma hedefiyle yola çıkan Yüzde 30 Kulübü'nü geçen yıl Türkiye'ye getirdi. Yüzde 30 Kulübü Türkiye'nin 2025 yılı hedefi, BIST Yıldız Pazar ve Ana Pazar'da yer alan şirketlerde (2017 itibarıyla 295 şirket) yönetim kurullarında ve üst yönetimde (CEO'ya doğrudan rapor veren) yüzde 30 kadın oranına ulaşmak. Yüzde 30 Kulübü, Hong Kong, Güney Afrika, ABD, İrlanda, Avustralya, Malezya, Kanada ve İtalya'da da faaliyet gösteriyor.

Türkiye'de Yüzde 30 Kulübü'nün başkanlığına Akkök Holding CEO'su Ahmet Dördüncü seçildi. Bir grup gazeteciyle biraraya gelen Sabancı Üniversitesi Kurumsal Yönetim Forumu Direktörü Melsa Ararat ve Ahmet Dördüncü, raporu değerlendirdi.

TOPLUMUN KADINA BİÇTİĞİ ROL...

"Türkiye'de Yönetim Kurullarında Kadın 2017 Raporu"nu anlatan Melsa Ararat, 2012'den beri artış gösteren yönetim kurullarında kadın oranında 2017 yılında düşüş yaşandığına dikkat çekerek, "Toplumsal cinsiyetle ilgili önyargılarla mücadele süreklilik taşımadığı sürece kapsayıcılıkta ve çeşitlilikte şirketlerin sürdürülebilir bir performans göstermesi mümkün değil. Bir yandan çalışma hayatının toplumun kadınlara bugün biçtiği rolle daha uyumlu hale gelmesi, diğer yandan toplumun kadına biçtiği rolün değişmesi için daha etkin çaba göstermek gerek" diyor.

Şu anda bağımsız yönetim kurulu üyesi olabilecek kadın direktörler havuzunda 287 kadın olduğunu belirten Ararat, bunun Türkiye'deki tam potansiyeli yansıtmadığını söylüyor. Ararat, "Çünkü, bizdeki kadınlar 'ben bu havuzda yer almak istiyorum' diye bize başvuran kadınlar. Bunların dışında hali hazırda borsa şirketlerinde görev yapan yönetim kurulu üyeleri de var. Bunların bir kısmı çakişiyor. Hesaplamamıza göre bu havuzu 1000 civarında tahmin ediyoruz" diyor.

Riskleri en iyi inceleyen ve o riskleri iyi yönetmek durumunda olan finans sektörünün artık kadınları yönetim kurullarında görmek istediğine dikkati çeken Ararat, "Bankalar bunun çok farkında. Biz de bankacılık sektöründe kadın üye oranı yüzde 15 gibi ortalamanın üzerinde. Diğer sektörlerde baktığımızda genelde dünyada imalat sektöründe kadın görüyoruz ama bizde pek öyle değil. İmalat sektöründe kadın üye oranı yüzde 12,7 gibi düşük bir oran var" diyor.

ALMANYA VE NORVEÇ'TE YÜZDE 40 KOTA

Yönetim kurullarında bağımsız kadın üye sayısı konusunda en başarılı ülke İngiltere ve ABD'nin olduğu görülüyor. Kadın üye konusu tüm ülkelerin gündeminde olan bir konu. Yönetim kurulu üyelerinin yüzde 40'ının kadın olması yönünde Avrupa Komisyonu'nun hazırladığı bir tasarı bulunuyor. Avrupa Parlamentosu'nda onaylanınca yasalacak. Ancak, yasayı beklemeden kota uygulayan ülkeler de var.

Örneğin, Almanya ve Norveç'te yüzde 40 kota uygulanıyor. "Kota tek başına yeterli değil diyen" Ararat, aşağıdan yukarı kadınların gelmesini destekleyen bir sistemin sağlanması gerektiğine dikkati çekiyor. Ararat şöyle devam ediyor: "Kadın erkek eşitliğini içselleştirmiş Danimarka ile ilgili birkaç gün önce bir araştırma yayınlandı. Araştırma, kadınların ilk çocuk doğduğu andan itibaren yönetime atanma oranlarının da düştüğünü gösteriyor." Ararat, Türkiye'de de Avrupa'da olduğu gibi yönetim kurullarına kadın üye konusunda kota uygulanmasına SPK'nın da sıcak baktığını aktarıyor. Ararat, "Araştırmalar, esnek çalışma ve uzun hamilelik imkânlarının yeterli olmadığını gösteriyor. Biz, ihtiyaç olanın full-employment olduğunu savunuyoruz. Kadının zorunlu olarak izin yaptığı dönem dışında ebeveynlik izni olması, erkeklerin de bu izni alması gelişmiş ülkelerde savunuluyor" diyor.

Yönetim kurullarının hakkıyla çalışması gerektiğine dikkati çeken Ahmet Dördüncü de, "Hâlâ kadınların yönetimdeki yerini anlamayanlar çok aramızda maalesef. Eğer birisi kadın veya erkek hakikaten soru soruyorsa bence patronun bunu memnuniyetle kabul etmesi ve de bunun kendisi için ne kadar önemli faydalı olduğunun farkına varması lazım" diyor. Şirketin daha çok değer yaratmasını sağlama konusunda kadınları daha cesaretli gördüğünü belirten Dördüncü, "Onların şirkete getirdiği faydalar inanılmaz. Uluslararası tecrübeleri olan insanlar üstelik" diyor. Dördüncü, çalışan kadın sayısı artmazsa ülke olarak yerinde sayacağımıza dikkati çekiyor. Dördüncü, "Türkiye'nin yüzde 50'sinin, çok parlak olan bu yüzde 50'sinin düşüncesinin farkında değiliz" uyarısında bulunuyor.

Yönetim kurullarında bağımsız kadın üye sayısının artması için halka açıklık oranlarının artmasının yanı sıra daha fazla büyük şirketin borsaya gelmesi gerekiyor.

Bu arada, 8 Kasım itibarıyla Türkiye'nin en büyük dört üst düzey personel alımı danışmanlığı veren firma, her aday listesine kadınları da ekleme sözü vermiş. Yönetim kurulu üyesi öneren dedikleri zaman her üç adaydan birini kadın olarak gösterecekler. Bu gelişmeler önümüzdeki dönemde yönetim kurullarında kadınların ayak seslerini daha fazla duyacağımızın işaretleri gibi görünüyor. ■

KADIN YÖNETİCİ SAYISI AZALYOR